

Βρυξέλλες, 17 Ιουνίου 2022
(OR. en)

9769/1/22
REV 1

ECOFIN 558
UEM 161
SOC 352
EMPL 234
COMPET 455
ENV 556
EDUC 225
RECH 348
ENER 264
JAI 819
GENDER 97
ANTIDISCRIM 77
JEUN 108
SAN 353

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων (2ο τμήμα)/Συμβούλιο
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	9421/22 - COM(2022) 622 final
Θέμα:	Σύσταση για ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Πολωνίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2022 της Πολωνίας

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, το οποίο βασίστηκε στην πρόταση COM(2022) 622 final της Επιτροπής και αναθεωρήθηκε και εγκρίθηκε από διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Πολωνίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2022 της Πολωνίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

- (1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου², με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, που συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, ενισχύοντας παράλληλα την ανθεκτικότητα και τη δυνητική ανάπτυξη των οικονομιών των κρατών μελών. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα επικαιροποιηθεί τον Ιούνιο του 2022, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

- (2) Στις 24 Νοεμβρίου 2021, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών για το 2022. Ελήφθη δεόντως υπόψη η κοινωνική δέσμευση του Πόρτο, που υπογράφηκε στις 7 Μαΐου του 2021, για την περαιτέρω υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017.
- Στις 25 Μαρτίου 2022, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2022. Στις 24 Νοεμβρίου 2021, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Πολωνία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2022, η οποία αναλύει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 14 Μαρτίου 2022.

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

- (3) Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, μετά την παγκόσμια πανδημία, μετέβαλε σημαντικά το γεωπολιτικό και οικονομικό πλαίσιο. Ο αντίκτυπος της εισβολής στις οικονομίες των κρατών μελών έγινε αισθητός, μεταξύ άλλων με την αύξηση των τιμών της ενέργειας, των τροφίμων και των πρώτων υλών και τις προοπτικές ασθενέστερης ανάπτυξης. Οι υψηλότερες τιμές της ενέργειας επιβαρύνουν σε ιδιαίτερα μεγάλο βαθμό τα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά που δοκιμάζονται ή κινδυνεύουν από την ενεργειακή φτώχεια καθώς και εταιρείες που είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας. Η Ένωση διαπιστώνει επίσης μια άνευ προηγουμένου εισροή ανθρώπων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Οι οικονομικές επιπτώσεις του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας έχουν επηρεάσει ασύμμετρα τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, στις 4 Μαρτίου 2022, η οδηγία 2001/55/EK⁴ του Συμβουλίου ενεργοποιήθηκε για πρώτη φορά με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382⁵ του Συμβουλίου, η οποία παρέχει στους εκτοπισθέντες από την Ουκρανία το δικαίωμα νόμιμης διαμονής στην Ένωση, καθώς και πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στην αγορά εργασίας, στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στη στέγαση και στην κοινωνική πρόνοια. Διατίθεται έκτακτη στήριξη στην Πολωνία στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Δράση συνοχής για τους πρόσφυγες στην Ευρώπη» (CARE) και μέσω πρόσθετης προχρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος «Συνδρομή στην Ανάκαμψη για τη Συνοχή και τις Περιοχές της Ευρώπης» (REACT-EU) με σκοπό την επείγουσα αντιμετώπιση των αναγκών υποδοχής και ένταξης όσων εγκαταλείπουν την Ουκρανία.

⁴ Οδηγία 2001/55/EK του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων (ΕΕ L 212 της 7.8.2001, σ. 12).

⁵ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 του Συμβουλίου, της 4ης Μαρτίου 2022, που διαπιστώνει την ύπαρξη μαζικής εισροής εκτοπισθέντων από την Ουκρανία κατά την έννοια του άρθρου 5 της οδηγίας 2001/55/EK και έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή προσωρινής προστασίας (ΕΕ L 71 της 4.3.2022, σ. 1).

- (4) Λαμβανομένης υπόψη της ταχέως μεταβαλλόμενης οικονομικής και γεωπολιτικής κατάστασης, το Ευρωπαϊκό Εξαμήνο συνεχίζει τον εκτεταμένο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης το 2022, ενώ παράλληλα εξελίσσεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις εφαρμογής του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως περιγράφεται στην ετήσια έρευνα του 2022 για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η εφαρμογή των εγκριθέντων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια καλύπτουν όλες τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν στους κύκλους των Ευρωπαϊκών Εξαμήνων του 2019 και του 2020 ή ένα σημαντικό υποσύνολό τους. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019 και του 2020 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, επιπλέον των άλλων ειδικών ανά χώρα συστάσεων που έχουν εκδοθεί έως την ημερομηνία υποβολής αυτών των αναθεωρημένων, επικαιροποιημένων ή τροποποιημένων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (5) Η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης εφαρμόζεται από τον Μάρτιο του 2020. Στην ανακοίνωσή της της 3ης Μαρτίου 2021, με τίτλο «Ένας χρόνος από την έξαρση της πανδημίας COVID-19: απόκριση σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής», η Επιτροπή εξέφρασε την άποψη ότι η απόφαση όσον αφορά την απενεργοποίηση ή τη συνέχιση της εφαρμογής της γενικής ρήτρας διαφυγής θα πρέπει να ληφθεί στο πλαίσιο συνολικής αξιολόγησης της κατάστασης της οικονομίας, με βασικό ποσοτικό κριτήριο το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας στην Ένωση ή στη ζώνη του ευρώ σε σύγκριση με τα προ κρίσης επίπεδα (τέλη του 2019). Η αυξημένη αβεβαιότητα και οι έντονοι κίνδυνοι δυσμενέστερων εξελίξεων για τις οικονομικές προοπτικές λόγω του πολέμου στην Ευρώπη, οι άνευ προηγουμένου αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και οι συνεχιζόμενες διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού δικαιολογούν την παράταση της εφαρμογής της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης έως το 2023.

- (6) Σύμφωνα με την προσέγγιση που υιοθέτησε το Συμβούλιο στη σύστασή του της 18ης Ιουνίου 2021⁶ για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2021 της Πολωνίας, ο συνολικός δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται επί του παρόντος καλύτερα με βάση τη μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της νόσου COVID-19) αλλά συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης, ως προς τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη⁷. Πέραν του συνολικού δημοσιονομικού προσανατολισμού, προκειμένου να αξιολογηθεί αν η εθνική δημοσιονομική πολιτική είναι συνετή και αν η σύνθεσή της συμβάλλει σε μια βιώσιμη ανάκαμψη που συνάδει με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, δίνεται επίσης προσοχή στην εξέλιξη των εθνικά χρηματοδοτούμενων⁸ πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και των επενδύσεων.

⁶ Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2021 της Πολωνίας (ΕΕ C 304 της 29.7.2021, σ. 98).

⁷ Οι εκτιμήσεις σχετικά με τον δημοσιονομικό προσανατολισμό και τις συνιστώσες του στην παρούσα σύσταση είναι εκτιμήσεις της Επιτροπής βάσει των παραδοχών στις οποίες βασίζονται οι εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής. Οι εκτιμήσεις της Επιτροπής για τη μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη δεν περιλαμβάνουν τον θετικό αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων που αποτελούν μέρος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και μπορούν να τονώσουν τη δυνητική ανάπτυξη.

⁸ Που δεν χρηματοδοτούνται με επιχορηγήσεις από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ή άλλα ταμεία της Ένωσης.

- (7) Στις 2 Μαρτίου 2022, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει ευρείες κατευθύνσεις για τη δημοσιονομική πολιτική το 2023 («δημοσιονομικές κατευθύνσεις»), με στόχο να στηρίξει την κατάρτιση των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, να ενισχύσει τον συντονισμό των πολιτικών. Η Επιτροπή επισήμανε ότι, με βάση τις μακροοικονομικές προοπτικές των χειμερινών προβλέψεων του 2022, η μετάβαση από έναν συνολικό υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό την περίοδο 2020-2022 σε έναν γενικά ουδέτερο συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό φαίνεται πρόσφορη το 2023, ενώ βρίσκεται σε ετοιμότητα ώστε να αντιδρά ανάλογα με την εξελισσόμενη οικονομική κατάσταση. Η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι οι δημοσιονομικές συστάσεις για το 2023 θα πρέπει να συνεχίσουν να διαφοροποιούνται μεταξύ των κρατών μελών και να λαμβάνουν υπόψη πιθανές δευτερογενείς συνέπειες μεταξύ των χωρών. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να αποτυπώσουν τις κατευθύνσεις στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης. Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις οικονομικές εξελίξεις και να προσαρμόζει αναλόγως τις κατευθύνσεις πολιτικής της, το αργότερο στο πλαίσιο της εαρινής δέσμης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου στα τέλη Μαΐου 2022.
- (8) Όσον αφορά τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις, οι δημοσιονομικές συστάσεις για το 2023 λαμβάνουν υπόψη την επιδείνωση των οικονομικών προοπτικών, την αυξημένη αβεβαιότητα και περαιτέρω κινδύνους δυσμενέστερων εξελίξεων, καθώς και τον υψηλότερο πληθωρισμό σε σύγκριση με τις χειμερινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής. Σε αυτό το πλαίσιο, η δημοσιονομική απόκριση πρέπει να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την ενεργειακή ασφάλεια και να διατηρήσει την αγοραστική δύναμη των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών, ώστε να μετριαστεί ο αντίκτυπος της αύξησης των τιμών της ενέργειας και να περιοριστούν κατά το δυνατόν οι πληθωριστικές πιέσεις από τις έμμεσες επιπτώσεις μέσω στοχευμένων και προσωρινών μέτρων. Η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να παραμείνει ευέλικτη ώστε να προσαρμόζεται στις ταχέως εξελισσόμενες συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των προκλήσεων που ανακύπτουν από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας όσον αφορά την άμυνα και την ασφάλεια, και πρέπει να είναι διαφοροποιημένη μεταξύ των κρατών μελών ανάλογα με τη δημοσιονομική και οικονομική τους κατάσταση, μεταξύ άλλων όσον αφορά την έκθεσή τους στην κρίση και την εισροή εκτοπισθέντων από την Ουκρανία.

- (9) Στις 3 Μαΐου 2021, η Πολωνία υπέβαλε στην Επιτροπή το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που ορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 17 Ιουνίου 2022, το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πολωνίας⁹. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που αναφέρει ότι η Πολωνία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.
- (10) Στις 29 Απριλίου 2022, η Πολωνία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 και, στις 28 Απριλίου 2022, το οικείο πρόγραμμα σύγκλισης 2022, σύμφωνα με την προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους.
- (11) Στις 23 Μαΐου 2022, η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας του 2022 για την Πολωνία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Πολωνίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο το 2019, το 2020 και το 2021. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Πολωνίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

⁹ ST 9728/2022· ST 9728/2022 ADD1.

- (12) Στις 23 Μαΐου 2022, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Στην εν λόγω έκθεση εξετάστηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Πολωνίας, καθώς το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης της χώρας το 2022 αναμένεται να υπερβεί την τιμή αναφοράς του 3 % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το κριτήριο του ελλείμματος δεν πληρούνταν. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της 2ας Μαρτίου 2022, η Επιτροπή δεν πρότεινε να κινηθούν νέες διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος την άνοιξη του 2022 και θα αξιολογήσει εκ νέου αν είναι αναγκαίο να προτείνει την κίνηση τέτοιων διαδικασιών το φθινόπωρο του 2022.
- (13) Στη σύστασή του της 20ής Ιουλίου 2020¹⁰, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πολωνία να λάβει, το 2020 και το 2021, όλα τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, την ενίσχυση της οικονομίας και τη στήριξη της επακόλουθης ανάκαμψης. Επίσης, συνέστησε στην Πολωνία να επιδιώξει, όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων. Το 2021, σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Πολωνίας μειώθηκε σε 1,9 % από 6,9 % το 2020. Η απόκριση της Πολωνίας σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής στήριξε την οικονομική ανάκαμψη το 2021, ενώ τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης μειώθηκαν από 4,5 % του ΑΕΠ το 2020 σε 2,7 % το 2021. Τα μέτρα που ελήφθησαν από την Πολωνία το 2021 ευθυγραμμίζονταν με τη σύσταση του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 2020. Τα δημοσιονομικά μέτρα διακριτικής ευχέρειας που εγκρίθηκαν από την κυβέρνηση το 2020 και το 2021 ήταν προσωρινά ή συνοδεύονταν από αντισταθμιστικά μέτρα. Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το χρέος της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε σε 53,8 % του ΑΕΠ το 2021 από 57,1 % του ΑΕΠ το 2020.

¹⁰ Σύσταση του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2020, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πολωνίας για το 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Πολωνίας για το 2020 (ΕΕ C 282 της 26.8.2020, σ. 135).

- (14) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβλέψεις του προγράμματος σύγκλισης 2022 είναι ρεαλιστικό. Η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 3,8 % το 2022 και κατά 3,2 % το 2023. Συγκριτικά, οι εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής προβλέπουν χαμηλότερη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 3,7 % το 2022 και κατά 3,0 % το 2023, κυρίως λόγω του υψηλότερου προβλεπόμενου πληθωρισμού, ο οποίος αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά την ιδιωτική κατανάλωση και τις επενδύσεις, και της χαμηλότερης συμβολής των καθαρών εξαγωγών. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2022, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό έλλειμμα θα αυξηθεί στο 4,3 % του ΑΕΠ το 2022 και θα μειωθεί στο 3,7 % το 2023. Η αύξηση το 2022 αντικατοπτρίζει κυρίως το υψηλό κόστος της βοήθειας προς τους εκτοπισθέντες από την Ουκρανία, μέτρα που σχετίζονται με τις υψηλές τιμές της ενέργειας και μια σημαντική φορολογική μεταρρύθμιση (στο εξής: πολωνική συμφωνία). Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης του 2022, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 52,1 % το 2022 και στο 51,5 % το 2023. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 4,0 % και 4,4 % του ΑΕΠ αντίστοιχα για το 2022 και το 2023. Για το 2022, το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο από το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σύγκλισης 2022, κυρίως λόγω του υψηλότερου προβλεπόμενου ονομαστικού ΑΕΠ. Για το 2023, το εκτιμώμενο έλλειμμα είναι υψηλότερο από ό,τι στο πρόγραμμα σύγκλισης, κυρίως λόγω των χαμηλότερων εσόδων και της εικαζόμενης αύξησης του κόστους της βοήθειας προς τους εκτοπισθέντες από την Ουκρανία. Οι εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής προβλέπουν χαμηλότερο δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ, ύψους 50,8 % το 2022 και 49,8 % το 2023. Η διαφορά οφείλεται στον υψηλότερο προβλεπόμενο πληθωρισμό και στις διαφορετικές παραδοχές σχετικά με τις προσαρμογές αποθεμάτων-ροών το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής, η εκτίμηση της μεσοπρόθεσμης (μέσος όρος δεκαετίας) αύξησης του δυνητικού προϊόντος είναι 3,4 %. Ωστόσο, η εκτίμηση αυτή δεν περιλαμβάνει τις επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας οι οποίες μπορούν να τονώσουν τη δυνητική ανάπτυξη της Πολωνίας.

- (15) Το 2022, η κυβέρνηση κατήργησε σταδιακά τα μέτρα που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της κρίσης της νόσου COVID-19, με αποτέλεσμα τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης να προβλέπεται ότι θα μειωθούν από 2,7 % του ΑΕΠ το 2021 σε 0,0 % το 2022. Το δημόσιο έλλειμμα επηρεάζεται από τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας, τα οποία, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής, εκτιμώνται σε 1,0 % του ΑΕΠ το 2022 και αναμένεται να καταργηθούν σταδιακά το 2023¹¹. Τα μέτρα αυτά συνίστανται κυρίως σε περικοπές στους έμμεσους φόρους κατανάλωσης ενέργειας και σε κοινωνικές μεταβιβάσεις σε φτωχότερα νοικοκυριά. Σύμφωνα με όσα έχουν ανακοινωθεί, τα εν λόγω μέτρα είναι προσωρινά. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι τιμές της ενέργειας παραμείνουν υψηλές το 2023, ορισμένα από τα εν λόγω μέτρα θα μπορούσαν να διατηρηθούν. Ορισμένα από τα μέτρα αυτά δεν είναι στοχευμένα, ιδίως οι γενικές περικοπές στον φόρο προστιθέμενης αξίας και στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Το δημόσιο έλλειμμα επηρεάζεται επίσης από το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από την Ουκρανία, το οποίο, στις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής, προβλέπεται να ανέλθει σε 0,6 % του ΑΕΠ το 2022 και σε 0,8 το 2023¹².
- (16) Στη σύστασή του της 18ης Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πολωνία να συνεχίσει να επιδιώκει έναν υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2022, μεταξύ άλλων χάρη στην ώθηση που παρέχει ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, και να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Επίσης, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πολωνία να επιδιώξει, όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, την εφαρμογή δημοσιονομικής πολιτικής που θα αποσκοπεί στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα, ενώ ταυτόχρονα να αυξήσει τις επενδύσεις για να ενισχυθεί το αναπτυξιακό δυναμικό.

¹¹ Τα αριθμητικά στοιχεία αντιπροσωπεύουν το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων που έχουν ληφθεί από το φθινόπωρο του 2021, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων σε επίπεδο κεφαλαιουχικών δαπανών.

¹² Ο συνολικός αριθμός των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία στην Ένωση αναμένεται να ανέλθει σταδιακά στα 6 εκατομμύρια έως το τέλος του 2022, και η γεωγραφική κατανομή τους εκτιμάται με βάση το μέγεθος της υπάρχουσας διασποράς, τον σχετικό πληθυσμό του κράτους μέλους υποδοχής και την πραγματική κατανομή των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία σε ολόκληρη την Ένωση ως είχε τον Μάρτιο του 2022. Για το δημοσιονομικό κόστος ανά άτομο, οι εκτιμήσεις βασίζονται στο μοντέλο μικροπροσομοίωσης Euromod του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Επιτροπής και λαμβάνουν υπόψη τόσο τις μεταβιβάσεις σε μετρητά όσο και τις παροχές σε είδος, όπως η εκπαίδευση και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

- (17) Το 2022, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που ενσωματώνονται στο πρόγραμμα σύγκλισης 2022 της Πολωνίας, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι υποστηρικτικός στο - 3,4 % του ΑΕΠ, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου¹³. Η Πολωνία σχεδιάζει να στηρίξει την ανάκαμψη χρησιμοποιώντας τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τη χρηματοδότηση πρόσθετων επενδύσεων, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η θετική συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται με επιχορηγήσεις από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης στην οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,1 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2021¹⁴. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,3 εκατοστιαίων μονάδων το 2022¹⁵. Επομένως, η Πολωνία σχεδιάζει να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει επεκτατική συμβολή ύψους 2,7 εκατοστιαίων μονάδων στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2022. Αυτή η σημαντική επεκτατική συμβολή περιλαμβάνει τον πρόσθετο αντίκτυπο των μέτρων για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας (1,0 % του ΑΕΠ), καθώς και το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από την Ουκρανία (0,6 % του ΑΕΠ), ενώ ένα νέο επίδομα μέριμνας για μικρά παιδιά (το κεφάλαιο οικογενειακής μέριμνας), προβλέπεται επίσης να συμβάλει (0,1 % του ΑΕΠ) στην αύξηση των καθαρών τρεχουσών δαπανών.

¹³ Το αρνητικό πρόσημο του δείκτη αντιστοιχεί σε υπέρβαση της αύξησης των πρωτογενών δαπανών σε σύγκριση με τη μεσοπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, κάτι που υποδηλώνει επεκτατική δημοσιονομική πολιτική.

¹⁴ Πρόκειται για προβλέψεις της Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν έχει ακόμη αξιολογήσει το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πολωνίας.

¹⁵ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή ύψους 0,4 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ, συμπεριλαμβανομένων των μεταβιβάσεων στην πολωνική τράπεζα ανάπτυξης (BGK).

Όσον αφορά τα έσοδα, η μείωση του φορολογικού συντελεστή ατομικού εισοδήματος σύμφωνα με την πολωνική συμφωνία (0,7 % του ΑΕΠ) και η μείωση των φορολογικών συντελεστών των φόρων εταιρειών (0,1 % του ΑΕΠ) προβλέπεται επίσης να συμβάλουν στον επεκτατικό δημοσιονομικό προσανατολισμό. Η υψηλότερη αύξηση των τιμών καταναλωτή σε σύγκριση με τον αποπληθωριστή ΑΕΠ προβλέπεται να επηρεάσει την επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2022, αυξάνοντας τις δαπάνες για τη δημόσια κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών.

- (18) Το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός θα ανέλθει σε +1,7 % του ΑΕΠ με βάση την παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής¹⁶. Η Πολωνία προβλέπεται ότι θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί τις επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2023 για να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις για τη στήριξη της ανάκαμψης. Η θετική συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται με επιχορηγήσεις από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης στην οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,1 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2022. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται να έχουν συσταλτική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,3 εκατοστιαίων μονάδων το 2023¹⁷. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει συσταλτική συμβολή ύψους 1,4 εκατοστιαίων μονάδων στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023. Αυτό περιλαμβάνει τον αντίκτυπο από τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων για την αντιμετώπιση των αυξημένων τιμών ενέργειας (0,9 % του ΑΕΠ) και το πρόσθετο κόστος για την παροχή προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από την Ουκρανία (0,2 % του ΑΕΠ).

¹⁶ Το θετικό πρόσημο του δείκτη αντιστοιχεί σε υστέρηση της αύξησης των πρωτογενών δαπανών σε σύγκριση με τη μεσοπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, κάτι που υποδηλώνει συσταλτική δημοσιονομική πολιτική.

¹⁷ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν συσταλτική συμβολή ύψους 0,1 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ.

- (19) Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2022, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σταδιακά σε 3,1 % του ΑΕΠ το 2024 και σε 2,5 % το 2025. Ως εκ τούτου, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να φτάσει σε επίπεδα κάτω του 3 % του ΑΕΠ έως το 2025. Ωστόσο, δεν παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα προβλεπόμενα υποκείμενα μέτρα εξυγίανσης. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης του 2022, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί έως το 2025, σημειώνοντας συγκεκριμένα υποχώρηση στο 51,0 % το 2024 και περαιτέρω μείωση στο 49,7 % το 2025. Σύμφωνα με την ανάλυση της Επιτροπής, οι κίνδυνοι για τη βιωσιμότητα του χρέους φαίνονται μέτριοι μεσοπρόθεσμα.
- (20) Η υπό εξέλιξη μεταρρύθμιση του συστήματος του προϋπολογισμού, όταν εφαρμοστεί πλήρως, αναμένεται να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των δαπανών με την αντιμετώπιση μακροχρόνιων αδυναμιών στη διαδικασία του προϋπολογισμού. Σε αυτές περιλαμβάνονται πολύπλοκες και παρωχημένες ταξινομήσεις του προϋπολογισμού· μη βέλτιστη καταγραφή των πληροφοριών· έλλειψη πραγματικού μεσοπρόθεσμου σχεδιασμού και έλλειψη άμεσης μόχλευσης της επανεξέτασης των δαπανών στη διαδικασία του προϋπολογισμού. Τα δημόσια οικονομικά της Πολωνίας αναμένεται να αντιμετωπίσουν πιέσεις για αύξηση των δαπανών μακροπρόθεσμα, ιδίως λόγω της γήρανσης του πληθυσμού. Οι παράγοντες αυτοί διευρύνουν την ανάγκη νέων εργαλείων για να ενισχυθεί η διαχείριση των δαπανών, συμπεριλαμβανομένης της τακτικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών για τα μέτρα κατά της νόσου COVID19 διοχετεύθηκε μέσω ειδικού ταμείου υπό τη διαχείριση τράπεζας ανάπτυξης και μέσω χρηματοπιστωτικού μέσου εκτός του προϋπολογισμού. Μολονότι αυτό έδωσε στις αρχές μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση των δαπανών που σχετίζονται με την κρίση και τους επέτρεψε να αποφύγουν τον κίνδυνο παραβίασης των συνταγματικών επιπέδων δημόσιου χρέους, περιόρισε επίσης τον κοινοβουλευτικό έλεγχο των δαπανών και την πρόσβαση του κοινού σε έγκαιρες πληροφορίες σχετικά με τις δημόσιες δαπάνες.

- (21) Η Πολωνία είναι μία από τις χώρες της Ένωσης με την ταχύτερη γήρανση του πληθυσμού και μακροπρόθεσμα οι δημογραφικές τάσεις θα επηρεάσουν το συνταξιοδοτικό σύστημα. Το ισχύον συνταξιοδοτικό σύστημα καθορισμένων εισφορών καθιστά το σύστημα οικονομικά ισορροπημένο, αλλά δεν λαμβάνει υπόψη την επάρκεια των μελλοντικών παροχών. Ωστόσο, λόγω της χαμηλής πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης, της αύξησης του προσδόκιμου ζωής και ορισμένων άλλων χαρακτηριστικών του συστήματος, οι μελλοντικές συνταξιοδοτικές παροχές αναμένεται να μειωθούν σημαντικά σε σχέση με τον τελικό μισθό. Αυτό θα σήμαινε ότι μεγάλο μέρος των συνταξιούχων θα διέτρεχε κίνδυνο φτώχειας. Η ανάλυση της Επιτροπής δείχνει ότι μόνο για να διατηρηθεί το επίπεδο των παροχών στο σημερινό επίπεδο, η Πολωνία θα χρειαστεί να δαπανήσει ένα επιπλέον 6,7 % του ΑΕΠ της έως το 2070. Οι κύριες προκλήσεις στο πολωνικό συνταξιοδοτικό σύστημα αφορούν τη χαμηλή πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης και τα ειδικά συνταξιοδοτικά καθεστώτα (π.χ. γεωργοί, ένστολοι), τα οποία είναι δαπανηρά και ευνοούν τα μέλη τους σε σύγκριση με το γενικό σύστημα.
- (22) Η Πολωνία υπέβαλε τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁸ στις 15 Δεκεμβρίου 2021. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060, η Πολωνία πρέπει να λάβει υπόψη τις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις κατά τον προγραμματισμό των ταμείων της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και να μεγιστοποιηθεί η προστιθέμενη αξία της χρηματοδοτικής στήριξης που θα ληφθεί από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, ενώ παράλληλα θα προωθηθεί ο συντονισμός, η συμπληρωματικότητα και η συνοχή μεταξύ των εν λόγω ταμείων της πολιτικής συνοχής και άλλων μέσων και ταμείων της Ένωσης. Η επιτυχής εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής εξαρτάται επίσης από την άρση των εμποδίων στις επενδύσεις, ώστε να στηριχθούν η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση και η ισόρροπη εδαφική ανάπτυξη.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159).

- (23) Το ποσοστό ανεργίας της Πολωνίας βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, αλλά η συμμετοχή ορισμένων ομάδων στην αγορά εργασίας εξακολουθεί να είναι περιορισμένη. Το ποσοστό εγγραφής παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών σε επίσημες δομές παιδικής μέριμνας παραμένει ένα από τα χαμηλότερα μεταξύ των κρατών μελών, ενώ η περιορισμένη πρόσβαση σε παιδική μέριμνα εμποδίζει τις γυναίκες να εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, η ανεπαρκής στήριξη για μακροχρόνια φροντίδα και η χαμηλότερη ηλικία συνταξιοδότησης οδηγούν σε εκροή εργατικού δυναμικού από την αγορά. Οι ανισότητες στην αγορά εργασίας επηρεάζουν επίσης τα άτομα με αναπηρία, τους ηλικιωμένους και τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, όπου καταγράφονται ποσοστά απασχόλησης χαμηλότερα από τους αντίστοιχους μέσους όρους της Ένωσης. Ενώ παρατηρείται σταθερή μείωση των συμβάσεων για άτυπες μορφές εργασίας τα τελευταία χρόνια, η απασχόληση με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και η αυτοαπασχόληση με χαμηλές κοινωνικές εισφορές παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, ιδίως στους νέους και τους εργαζομένους χαμηλής ειδίκευσης, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο κίνδυνος ανεπάρκειας των μελλοντικών συντάξεων.
- (24) Το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης της Πολωνίας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά την ποιότητα και τη συμπεριληπτικότητα. Οι προκλήσεις αυτές επιδεινώθηκαν λόγω της πανδημίας, καθώς υπήρξαν παρατεταμένες περίοδοι εξ αποστάσεως μάθησης. Παρατηρείται έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων στους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τον γενικό πληθυσμό. Ταυτόχρονα, εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη διαθεσιμότητας εξοπλισμού ΤΠΕ και συνδεσιμότητας σε σχολεία και νοικοκυριά με παιδιά. Η ποιότητα της αρχικής εκπαίδευσης που λαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί είναι ανεπαρκής. Επιπλέον, οι μισθοί των εκπαιδευτικών είναι σχετικά χαμηλοί σε σύγκριση με τα πρότυπα του ΟΟΣΑ. Το γεγονός αυτό επηρεάζει την οικονομική ελκυστικότητα του επαγγέλματος ενώ, σε συνδυασμό με την έλλειψη επαγγελματικής εξέλιξης, συμβάλλει σε σημαντικές ελλείψεις προσωπικού. Η μεγάλη εισροή εκτοπισθέντων από την Ουκρανία απαιτεί σημαντικές προσπάθειες, μεταξύ άλλων και σε επίπεδο χρηματοδότησης, για να υπάρξει κατάλληλη ανταπόκριση στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Οι σημαντικές αναντιστοιχίες μεταξύ δεξιοτήτων και αναγκών της αγοράς εργασίας οδηγούν σε έλλειψη εργατικού δυναμικού, όπως καταδεικνύεται από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εργοδότες όσον αφορά την κάλυψη κενών θέσεων.

- (25) Οι συνολικές δαπάνες για την υγειονομική περίθαλψη διατηρούνται σε χαμηλό επίπεδο ως ποσοστό του ΑΕΠ, καθώς ανέρχονται μόλις στο 6,5 % έναντι του μέσου όρου της Ένωσης για το 2019 (9,9 %). Το πολωνικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης βασίζεται υπερβολικά στα νοσοκομεία, τα οποία πλήττονται από την επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης, την έλλειψη αξιολόγησης της ποιότητας και από αδυναμίες στη διαχείριση. Η πρωτοβάθμια και η εξωνοσοκομειακή περίθαλψη δεν χρησιμοποιούνται επαρκώς. Η περιορισμένη ελκυστικότητα των ιατρικών επαγγελμάτων συμβάλλει στο πρόβλημα έλλειψης προσωπικού. Ο αριθμός του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού ανά 1 000 άτομα (2,4 και 5,1 αντίστοιχα) είναι από τους χαμηλότερους μεταξύ των κρατών μελών. Το σύστημα πρωτοβάθμιας περίθαλψης είναι υποστελεχωμένο και υπερβολικά επιβαρυνόμενο ως προς τις υπηρεσίες του. Το δυναμικό της παραμένει αναξιοποίητο, με αποτέλεσμα να επιβαρύνει υπερβολικά τις υψηλότερες βαθμίδες περίθαλψης. Παρότι οι διευρυμένες υπηρεσίες ηλεκτρονικής υγείας συμβάλλουν στην αντιμετώπιση ορισμένων από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει το σύστημα υγείας, η υιοθέτησή τους είναι περιορισμένη μέχρι στιγμής.
- (26) Σημαντικό μέρος των κοινωνικών δαπανών δεν λαμβάνει υπόψη τα διαφορετικά επίπεδα εισοδήματος, αφήνοντας περιθώριο για καλύτερη στόχευση. Ορισμένες κοινωνικές δαπάνες δεν είναι στοχευμένες και εξαρτώμενες από το εισόδημα. Ταυτόχρονα, η κάλυψη των κοινωνικών παροχών για ορισμένα άτομα που εργάζονται με συμβάσεις αστικού δικαίου είναι περιορισμένη, γεγονός που καθιστά την ομάδα αυτή πιο ευάλωτη. Μολονότι το ποσοστό του πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας συνέχισε να μειώνεται από 21 % το 2016 σε 17 % το 2020, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις. Ειδικότερα, ορισμένοι ηλικιωμένοι αναμένεται ότι θα βρεθούν εκτεθειμένοι σε αυξανόμενο κίνδυνο φτώχειας. Το γεγονός αυτό θα επηρεάσει ιδιαίτερα τις γυναίκες, λόγω της πιο σύντομης επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας, με αποτέλεσμα τη μείωση των μελλοντικών συνταξιοδοτικών παροχών. Η καλύτερη στόχευση των παροχών, για παράδειγμα με την πιο κοινή εφαρμογή μιας προσέγγισης που θα εξαρτάται από το εισόδημα, θα οδηγήσει σε πιο αποδοτική χρήση των δημόσιων πόρων για την καταπολέμηση της φτώχειας και τη στήριξη όσων έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

- (27) Η Πολωνία θα βασίζεται όλο και περισσότερο στην επιστήμη και την καινοτομία για να εξασφαλίσει μακροπρόθεσμη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα. Ωστόσο, παρότι σημειώνεται κάποια πρόοδος, η Πολωνία υστερεί όσον αφορά τα καινοτόμα αποτελέσματα. Οι συνολικές δαπάνες στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης (E&A) αντιστοιχούν σε χαμηλό ποσοστό του ΑΕΠ (1,39 %). Οι επιχειρηματικές δαπάνες στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης εξακολουθούν να υπολείπονται κατά πολύ του μέσου όρου της Ένωσης (0,87 % το 2020), ενώ και το ποσοστό των καινοτόμων εταιρειών εξακολουθεί να είναι χαμηλό, σύμφωνα με την κοινοτική έρευνα για την καινοτομία. Η Πολωνία κατέχει την τέταρτη θέση από το τέλος στον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία για το 2021, ενώ κατατάσσεται στην τελευταία κατηγορία «αναδυόμενες δυνάμεις στον τομέα της καινοτομίας». Ο αυξανόμενος κατακερματισμός των υφιστάμενων μέσων στήριξης της έρευνας παρεμποδίζει τη συνεργασία επιστήμης-επιχειρήσεων, γεγονός που αποτελεί βασικό εμπόδιο για την ενίσχυση της καινοτομίας. Επιπλέον, οι χαμηλές δεξιότητες διαχείρισης και η περιορισμένη υιοθέτηση τεχνολογιών στις επιχειρήσεις συμβάλλουν στη δημιουργία σημαντικού χάσματος παραγωγικότητας μεταξύ των μικρών, των μεσαίων και των μεγάλων επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η καινοτομία και η αύξηση της παραγωγικότητας.
- (28) Η ψηφιοποίηση υστερεί στην Πολωνία. Ειδικότερα, τα χαμηλά επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων παρεμποδίζουν την ικανότητα των επιχειρήσεων να επενδύουν σε προηγμένες ψηφιοποιημένες λύσεις και να εξελίσσουν την αλυσίδα αξίας, συμβάλλοντας παράλληλα σε προβλήματα έλλειψης εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων. Όσον αφορά τις ψηφιακές υποδομές, ενώ η αφομοίωση των σταθερών ευρυζωνικών συνδέσεων αυξάνεται, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την ανάπτυξη των δικτύων 5G. Ειδικότερα, η τεχνολογία 5G κάλυπτε μόλις το 34 % των νοικοκυριών το 2021, ποσοστό χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης (65 %), ενώ η ετοιμότητα χρήσης της τεχνολογίας 5G δεν σημειώνει πρόοδο, καθώς το εναρμονισμένο ραδιοφάσμα για την ανάπτυξη του 5G δεν έχει ακόμη εκχωρηθεί. Τέλος, η αύξηση της χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών στη δημόσια διοίκηση θα μπορούσε να βελτιώσει την παροχή κρατικών υπηρεσιών και να συμβάλει στη μείωση του περιττού κανονιστικού και διοικητικού φόρτου.

- (29) Ένα σταθερό και προβλέψιμο επιχειρηματικό περιβάλλον και ένα φιλικό επενδυτικό κλίμα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο τόσο στην οικονομική ανάκαμψη μετά την πανδημία όσο και στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η ανεξαρτησία, η αποτελεσματικότητα και η ποιότητα του δικαστικού συστήματος αποτελούν βασικά στοιχεία στο πλαίσιο αυτό. Στην Πολωνία, η κατάσταση του κράτους δικαίου έχει επιδεινωθεί, ενώ και η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρή πηγή ανησυχίας, όπως προκύπτει από σειρά αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Επιπλέον, το 2021 η Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει κατά της Πολωνίας κατόπιν ορισμένων αποφάσεων του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου, οι οποίες αμφισβήτησαν ιδίως την υπεροχή του δικαίου της Ένωσης, με αποτέλεσμα να τεθεί σε κίνδυνο η λειτουργία της έννομης τάξης της Πολωνίας και της Ένωσης.
- (30) Ένα υγιές και σταθερό ρυθμιστικό περιβάλλον αποτελεί τη βάση για τη διατήρηση της οικονομικής ανάπτυξης και των ιδιωτικών επενδύσεων. Ωστόσο, το επενδυτικό κλίμα εξακολουθεί να παρεμποδίζεται από ένα απρόβλεπτο και επαχθές ρυθμιστικό περιβάλλον. Οι συχνές αλλαγές σε βασικούς νόμους αυξάνουν την αβεβαιότητα και το κόστος συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις, κυρίως λόγω της ανεπαρκούς διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας. Οι ιδιωτικές επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώνονται από το 2016 και διατηρούνται σε χαμηλό επίπεδο, 18,5 % το 2020, πολύ κάτω από τον μέσο όρο σε επίπεδο Ένωσης και αντίστοιχων περιφερειών. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να περιορίσει την περαιτέρω αύξηση της παραγωγικότητας και να παρεμποδίσει την ικανότητα της Πολωνίας να διατηρήσει την οικονομική ανάπτυξη μακροπρόθεσμα, ιδίως δεδομένου ότι το αυξανόμενο κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος επιβαρύνει τη σχέση ανταγωνιστικότητας - κόστους.
- (31) Κατόπιν εντολής των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων της Ένωσης η οποία περιλαμβάνεται στη διακήρυξη των Βερσαλλιών, η πρόταση της Επιτροπής για το σχέδιο REPowerEU αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία το συντομότερο δυνατόν. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή προτίθεται να προσδιορίσει τα έργα, τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που είναι πλέον κατάλληλα σε εθνικό, περιφερειακό και ενωσιακό επίπεδο, μέσω διαλόγου με τα κράτη μέλη. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στη μείωση της συνολικής εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και στην παύση των εισαγωγών ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία.

- (32) Το ενεργειακό μείγμα της Πολωνίας εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα ορυκτά καύσιμα, τα οποία παρείχαν το 86 % του ενεργειακού εφοδιασμού της το 2020, με τον άνθρακα να αντιπροσωπεύει μόνος του το 40 % του ενεργειακού εφοδιασμού της. Το φυσικό αέριο αντιπροσωπεύει το 17 % του ενεργειακού μείγματος, ενώ το πετρέλαιο αντιστοιχεί στο 28,9 %, ποσοστό που αυξάνεται τα τελευταία έτη. Ο ρυθμός απαλλαγής της Πολωνίας από τις ανθρακούχες εκπομπές είναι αργός. Έως το 2020, η πολωνική οικονομία έχει καταγράψει μόλις 8 % μείωση των συνολικών εκπομπών σε σύγκριση με το 2005¹⁹. Η ένταση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην οικονομία υπερβαίνει κατά 54 % τον μέσο όρο της Ένωσης. Μια αναθεωρημένη, πιο φιλόδοξη ενεργειακή πολιτική και στοχευμένη δράση σε τομείς εκτός ΣΕΔΕ είναι αναγκαίες για την προώθηση της μείωσης των εκπομπών σε ολόκληρη την οικονομία. Ενώ η Πολωνία παράγει περίπου το 80 % του άνθρακα που καταναλώνει, η εξάρτησή της από τη Ρωσία —υπολογισμένη ως το ποσοστό των εισαγωγών από τη Ρωσία επί των συνολικών εισαγωγών άνθρακα— έχει αυξηθεί, ενώ μάλιστα ανήλθε στο 74 % το 2020 έναντι ενωσιακού μέσου όρου 54 %. Όσον αφορά το πετρέλαιο, η Πολωνία εξαρτάται από ξένους προμηθευτές σχεδόν για το σύνολο της ζήτησής της, ενώ οι εισαγωγές από τη Ρωσία αντιπροσωπεύουν το 72 % της συνολικής εξωτερικής προσφοράς, έναντι του 26 % που είναι ο μέσος όρος στην Ένωση. Η εξάρτηση της Πολωνίας από τη Ρωσία για το φυσικό αέριο ανήλθε στο 55 % το 2020 έναντι ενωσιακού μέσου όρου 44 %²⁰. Τα υπό εξέλιξη και προγραμματισμένα έργα υποδομής εντός της Πολωνίας και με γειτονικές χώρες (συμπεριλαμβανομένης της διασύνδεσης GIPL με τη Λιθουανία που λειτουργεί από την 1η Μαΐου 2022), όταν συνοδεύονται από αντίστοιχες συμβάσεις προμήθειας, αναμένεται να αντικαταστήσουν πλήρως την εξάρτηση της Πολωνίας από το ρωσικό αέριο. Συνιστάται οι νέες επενδύσεις σε υποδομές και δίκτυα που σχετίζονται με το αέριο να είναι μελλοντικά βιώσιμες, όταν αυτό είναι δυνατό, ώστε να αποφευχθεί ο εγκλωβισμός στη χρήση άνθρακα και σε μη αξιοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού, καθώς και να διευκολυνθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους μέσω της μελλοντικής αναπροσαρμογής της χρήσης βιώσιμων καυσίμων. Η μακροπρόθεσμη σύμβαση προμήθειας αερίου της Πολωνίας με τη ρωσική Gazprom λήγει στο τέλος του 2022 και η Πολωνία δεν προτίθεται να την ανανεώσει.

¹⁹ Έκθεση προόδου σχετικά με τη δράση για το κλίμα (2021).

²⁰ Eurostat (2020), μερίδιο των ρωσικών εισαγωγών επί των συνολικών εισαγωγών φυσικού αερίου, αργού πετρελαίου και λιθάνθρακα. Για τον μέσο όρο της ΕΕ-27, οι συνολικές εισαγωγές βασίζονται στις εισαγωγές από χώρες εκτός της ΕΕ-27. Για την Πολωνία, οι συνολικές εισαγωγές περιλαμβάνουν τις ενδοενωσιακές συναλλαγές. Το αργό πετρέλαιο δεν περιλαμβάνει τα προϊόντα διύλισης πετρελαίου. Από τις 27 Απριλίου 2022, η Πολωνία δεν λαμβάνει πλέον αέριο από τη Ρωσία.

Ο άμεσος αντίκτυπος της αναστολής της προμήθειας αερίου από την Gazprom από τον Απρίλιο του 2022 στην ενεργειακή ασφάλεια της Πολωνίας μετριάζεται σημαντικά από την πρόσβαση της Πολωνίας σε εναλλακτικές πηγές προμήθειας, εντός και εκτός της Ένωσης. Ωστόσο, η αναστολή απαιτεί επιτάχυνση των υπό εξέλιξη και προγραμματισμένων έργων διαφοροποίησης του εφοδιασμού, καθώς και αυξημένο συντονισμό των περαιτέρω δράσεων εντός της Ένωσης.

- (33) Η επιτάχυνση της ανάπτυξης νέας δυναμικότητας παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές είναι ζωτικής σημασίας για τη μείωση της εξάρτησης της Πολωνίας από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Οι τρέχοντες στόχοι για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα δεν είναι αρκετά φιλόδοξοι. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικοί κανονιστικοί, διαδικαστικοί και διοικητικοί φραγμοί οι οποίοι περιορίζουν την ανάπτυξη της δυναμικότητας των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και επιβραδύνουν την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο δίκτυο. Αυτοί περιλαμβάνουν περιοριστικούς κανόνες για τους ενεργειακούς συνεταιρισμούς, περιοριστικούς κανόνες και χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης για χερσαία έργα αιολικής ενέργειας, πολυπλοκότητα και αστάθεια των φορολογικών κανονισμών και χρονοβόρες διαδικασίες σύνδεσης με το δίκτυο. Οι φραγμοί στις υποδομές, όπως η ανεπαρκής δυναμικότητα του δικτύου διανομής, επιβραδύνουν επίσης την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με επαρκή κίνητρα. Επιπλέον, η ανακοίνωση της Επιτροπής της 18ης Μαΐου 2022 («ανακοίνωση REPowerEU») αναφέρει ότι η αύξηση της παραγωγής βιώσιμου βιομεθανίου θα συμβάλει στη σταδιακή μείωση της εξάρτησης της Ένωσης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα. Στο πλαίσιο αυτό, η Πολωνία έχει περιθώριο να αξιοποιήσει το αναξιοποίητο δυναμικό του βιομεθανίου που συμμορφώνεται με τα σχετικά κριτήρια βιωσιμότητας μέσω κατάλληλης στρατηγικής για τη δημιουργία αγοράς βιώσιμου βιομεθανίου και συγκεκριμένων προτάσεων σχετικά με τη δομή της. Το βιώσιμο βιομεθάνιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη συμπαραγωγή θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας και ανανεώσιμου υδρογόνου, γεγονός που θα μπορούσε να συμβάλει στην απαλλαγή από ανθρακούχες εκπομπές τομέων στους οποίους είναι δύσκολη η μείωση των εκπομπών. Το εθνικό πρόγραμμα ανακαινίσεων της Πολωνίας αποτελεί σημαντική πρωτοβουλία για την αντικατάσταση των λεβήτων που ρυπαίνουν την ατμόσφαιρα και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Ωστόσο, θα μπορούσε να εξορθολογιστεί περαιτέρω και να στοχεύσει περισσότερο τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος και τα κτίρια με τις χειρότερες επιδόσεις.

Επιπλέον, υπάρχει περιθώριο για καλύτερο σχεδιασμό επιδοτήσεων για την αντικατάσταση πηγών θερμότητας, ώστε να αποφεύγεται ο εγκλωβισμός στη χρήση αερίου και να παρέχονται ισχυρότερα κίνητρα για ριζικές ανακαινίσεις και ανάπτυξη αντλιών θερμότητας, σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής για το κύμα ανακαινίσεων και της ανακοίνωσης REPowerEU. Οι σημαντικές δυνατότητες εξοικονόμησης κόστους που παρέχουν οι βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης επιτρέπουν τη χρήση επιστρεπτέων χρηματοδοτικών μέσων, τα οποία θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την αύξηση του ποσοστού ανακαινίσεων σε κατοικίες, δημόσια και εμπορικά κτίρια. Με τον τρόπο αυτόν, θα βελτιωθεί περαιτέρω η ποιότητα του αέρα, θα επιταχυνθεί η εξοικονόμηση ενέργειας και θα μειωθεί η ζήτηση ορυκτών καυσίμων για θέρμανση. Θα χρειαστεί ακόμα μεγαλύτερη φιλοδοξία όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την αύξηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, προκειμένου η Πολωνία να ευθυγραμμιστεί με τους στόχους της δέσμης μέτρων «Fit for 55».

- (34) Οι μεταφορές είναι ο δεύτερος πλέον ρυπογόνος τομέας μετά την παραγωγή ενέργειας, καθώς αντιπροσωπεύουν περίπου το 70 % της συνολικής κατανάλωσης πετρελαίου. Οι οδικές μεταφορές ευθύνονται για το μεγαλύτερο ποσοστό εκπομπών σε επίπεδο τομέα. Ως εκ τούτου, η άμεση λήψη μέτρων για την απαλλαγή της κινητικότητας από τις ανθρακούχες εκπομπές είναι ζωτικής σημασίας. Τα κίνητρα για συλλογικά μέσα μεταφοράς χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και για δραστήριους τρόπους μεταφοράς θα μπορούσαν να συμβάλουν στο πλαίσιο αυτό. Η αύξηση της ελκυστικότητας και της προσβασιμότητας των δημόσιων μεταφορών, μεταξύ άλλων σε αγροτικές περιοχές και με την καλύτερη σύνδεση των προαστίων με τα κέντρα των οικισμών, θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, την αντιμετώπιση ζητημάτων αποκλεισμού και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Το ποσοστό των οχημάτων μηδενικών εκπομπών στις νέες άδειες κυκλοφορίας ήταν 0,8 % το 2020, πολύ κάτω του μέσου όρου της Ένωσης (5,3 %). Θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο παροχής περαιτέρω στήριξης στη διευκόλυνση της αγοράς ηλεκτρικών αυτοκινήτων αφενός, και πραγματοποίησης σημαντικών επενδύσεων σε υποδομές φόρτισης αφετέρου.
- (35) Οι στόχοι της εθνικής ενεργειακής στρατηγικής της Πολωνίας πρέπει να αναθεωρηθούν προς τα πάνω σύμφωνα με τον πιο φιλόδοξο στόχο της Ένωσης για το κλίμα για το 2030. Ένα ισχυρό, σταθερό και επικαιροποιημένο στρατηγικό πλαίσιο είναι ζωτικής σημασίας για την καθοδήγηση και την τόνωση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στην πράσινη μετάβαση. Η Πολωνία θα πρέπει να εξετάσει αυτό το ενδεχόμενο αύξησης του επιπέδου φιλοδοξίας για την παροχή ασφάλειας στους επενδυτές και την αύξηση της προβλεψιμότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, επιταχύνοντας παράλληλα την ενεργειακή της μετάβαση σύμφωνα με την ανακοίνωση REPowerEU.

- (36) Μολονότι η επιτάχυνση της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα και της εγκατάλειψης των ορυκτών καυσίμων θα επιφέρει σημαντικό κόστος αναδιάρθρωσης σε διάφορους τομείς, η Πολωνία μπορεί να κάνει χρήση του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής για την άμβλυνση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της μετάβασης στις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο. Επιπλέον, η Πολωνία μπορεί να κάνει χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+, που ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²¹, για τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
- (37) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2022 και η γνώμη του²² αποτυπώνεται στη σύσταση 1.

²¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 21).

²² Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Πολωνία να λάβει μέτρα το 2022 και το 2023 προκειμένου:

1. Το 2023, να διασφαλίσει ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη των πλέον ευάλωτων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας νοικοκυριών και επιχειρήσεων και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης. Για την περίοδο μετά το 2023, να επιδιώξει την εφαρμογή δημοσιονομικής πολιτικής που θα αποσκοπεί στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων δαπανών, μεταξύ άλλων με τη συνέχιση της μεταρρύθμισης του συστήματος κατάρτισης του προϋπολογισμού. Να διασφαλίσει την επάρκεια των μελλοντικών συνταξιοδοτικών παροχών και τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος με τη λήψη μέτρων για την αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης και με τη μεταρρύθμιση των προτιμησιακών συνταξιοδοτικών καθεστώτων.
2. Να ολοκληρώσει ταχέως τις διαπραγματεύσεις με την Επιτροπή σχετικά με τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027, ώστε να αρχίσει η εφαρμογή τους.
3. Να αυξήσει τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας και μακροχρόνιας περίθαλψης, και την άρση των εναπομενόντων εμποδίων για μονιμότερες μορφές απασχόλησης. Να προωθήσει την ποιοτική εκπαίδευση και τις δεξιότητες που σχετίζονται με την αγορά εργασίας, ιδίως μέσω της εκπαίδευσης των ενηλίκων και της βελτίωσης των ψηφιακών δεξιοτήτων. Να εστιάσει καλύτερα τις κοινωνικές παροχές και να διασφαλίσει την πρόσβαση σε όσους τη χρειάζονται.
4. Να βελτιώσει την ανθεκτικότητα, την προσβασιμότητα και την αποτελεσματικότητα του συστήματος υγείας, μεταξύ άλλων με την παροχή επαρκών πόρων για την αντιστροφή της πυραμίδας της περίθαλψης, και την επιτάχυνση της ανάπτυξης υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας. Να ενισχύσει την ικανότητα καινοτομίας της οικονομίας, μεταξύ άλλων με την στήριξη των ερευνητικών ιδρυμάτων και τη στενότερη συνεργασία τους με τις επιχειρήσεις. Να ενισχύσει την περαιτέρω ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων και της δημόσιας διοίκησης, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης υποδομών.

5. Να ενισχύσει το επενδυτικό κλίμα, διασφαλίζοντας ιδίως την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Να διασφαλίσει αποτελεσματικές δημόσιες διαβουλεύσεις και τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία χάραξης πολιτικής.
6. Να μειώσει τη συνολική εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα αίροντας κανονιστικούς και διοικητικούς φραγμούς, καθώς και φραγμούς στις υποδομές, με σκοπό την επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης και της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Να προβεί σε μεταρρύθμιση των πολιτικών ανακαίνισης κτιρίων και των καθεστώτων στήριξης για την παροχή κινήτρων για βαθύτερη ενεργειακή απόδοση, προώθηση της εξοικονόμησης ενέργειας και ταχύτερη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων και επιτάχυνση της ανάπτυξης αντλιών θερμότητας. Να επιταχύνει τη μετάβαση προς τις δημόσιες μεταφορές και τη δραστήρια κινητικότητα και να προωθήσει την ταχύτερη υιοθέτηση των ηλεκτρικών οχημάτων με κίνητρα και επενδύσεις σε υποδομές φόρτισης. Να βελτιώσει τον μακροπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό της πράσινης μετάβασης με την επικαιροποίηση των εθνικών ενεργειακών πολιτικών σύμφωνα με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της ανακοίνωσης REPowerEU για την παροχή βεβαιότητας στην επιχειρηματική κοινότητα και την αποτελεσματική χρήση της χρηματοδότησης, με σκοπό την επιτάχυνση των επενδύσεων στον τομέα της καθαρής ενέργειας.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος
